

Marco Antonio Dominis de

Reverendissimi In Christo Patris Marci Antonii De Dominis, Archiepiscopi Spalatensis, Consilium. Causas discessus sui ex Italia, & e Psychotyrannide Pontificis Romani exponit longe gravissimas : Excusum primo Venetiis 20. die Septemb. Anno 1616

Iam denuo ad primum exemplar fideliter recusum, [S.l.], 1617

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn728271524>

Druck Freier Zugang

Ad-1028¹⁻⁸

REVERENDISSIMI IN CHRISTO
PATRIS

MARCI ANTONII
DE DOMINIS, ARCHIEPI-
SCOPI SPALATENSIS,

CONSILIUM.

Cauffas discessus fui ex Italia, &
è Psychotyranide Pontificis Romani ex-
ponit longè graviffimas.

*Excusum primò Venetijs 20. die Septemb.
Anno 1616.*

Iàm denuò ad primum exemplar fideliter
recusum 12. Januarij Anno 1617.

REVERENDISSIMO PATRI
P. P. R. V.

MARCI ANTONII
DE DOMINIS ARCHIEPI
SCOP. SPALATENSIS

CONSILIUM

Castas dilectus sui ex Italia &

6 Psychov...

1111

2

MARCUS ANTONIUS DE DOMINIS, ARCHIEPISCOPUS SPALATENSIS, SUE PROFECTIONIS CONSILIUM EXPONIT.

NE subitus, ac inopinatus, reliquis omnibus, hic meus discessus; mihi tamen diutino, ultra decennium, consilio discussus, exquisitaque deliberatione maturatus, aliquam passim, apud nostros, moveat admirationem, & apud rei ignaros effectus malos, mea culpa, si sileam, pariat; mea non præcipitis, sed optimè consideratæ profectionis consilium, opportuna præoccupatione, fuit omnino exponendum.

Prævideo sanè, non defuturos obtrectatores plurimos, qui ex hac mea profectione, maledicendi, meque calumnijs de more impetendi, sint ansam arrepturi; id tamen, coram Deo fateor, me non nimium angit, sollicitatque: Mihi enim, cum Paulo, pro minimo est ut ab hominibus judicer. Sim stultus propter Christum; sim ignobilis: exar colaphis; maledicar: persecutiones patiar: blasphemar; purgamentum Mundi, & peripsema, imo & anathema fiam: dummodo Christo Domino satisfaciam, & fratribus meis in Christi Ministerio, prosim; debeo penitus contemnere. Nam gloria nostra est, testimonium conscientia nostræ: quod in simplicitate cordis, & sinceritate Dei, & non in sapientia carnali; sed in gratia Dei; locum mutem. Meum profecto est exhibere me ipsum, sicut Dei ministrum, in multa patientia; in tribulationibus; in necessitatibus; in angustijs; in laboribus;

43

per gloriam, & ignobilitatem; per infamiam, & bonam famam. Non enim me, neq; mea quero, sed quæ sunt Jesu Christi. Angit me potius, ac sollicitat, & oberectionibus, & calumnijs obviã non prodiero, facile futurum, ut non exiguus fortasse bonæ ædificationis fructus, in pijs multorum animis, quem ex meis consilijs capere possint, impediatur: multique, loco ædificationis, ex injustis, quas audituri sint, calumnijs, meorum consiliorum ignari, in scandalum aliquod, mei causa, imprudentes prolabantur. His ego ut consulam potissimum, profectiois meæ consilia aperio; eaque reddo omnibus manifesta.

Meam hanc, in loci mutatione Divinam esse vocationem, non humanam; nullo modo aut possum, aut deo ambigere. Scio non omni Spiritui facile esse credendum; sed probandos esse spiritus, si ex Deo sint, ut præclare monet dilectus Christi Discipulus Joannes: In his ego probationibus, præter frequentem integri, ut dixi, decennij, quem à Christo didici, ad Patrem luminum accessum; illud mihi (in quo Deum, & meam conscientiam, testes advoco) est certissimum, ad meas aures nullam unquam hominis ullius, cujuscunque generis suasionem pervenisse; invitatores nullos unquam habui; nullos suasores; nullus penitus in hoc sum unquam usus consilij; cum nemine mortalium rem contuli. Sed neque ex libris, Romanæ doctrinæ adversantibus, me mea consilia habuisse, quis suspicetur: Deum enim testor, me ab illis libris, quos Romana diligentia proscripsit, vehementer abhorruisse. Quos profecto, si ullus alius Romanæ Curiaë addictus Prælatus, est detestatus; ego sanè, vanis à puero conceptis terroribus, detestatus sum supra modum. Quanquam ne puerulus quidam jam sum, cui sexagenario propemodum, absque rationum momentis, persuadeat quisq; quod libuerit. Animi mei ego impetus & cogitationes, alijs regulis non sum unquam moderatus, nisi ijs, quas toti Ecclesiaë sanctæ, Sanctus Spiritus in sacris præscripsit literis; quarumq; ductu, Orthodoxi sancti Patres in Ecclesia Catholica celeberrimi, & quos illa semper est plurimum venerata, fideles Christi instru-

xcrviii

5.

erunt. Qui tandem soli Sancti Patres, præter internas Spiritus Sancti motiones, consilij hujus mei, amplissimi fuerunt auctores. Cur ergo spiritus nequam opus suspicer? A qua me illud præterea suspicione liberat, quod coram Deo, qui corda & renes scrutatur, me in mea deliberatione sciam nunquam mentem ad humana & temporalia consilia direxisse. Non ad dignitates Ecclesiasticas quæ meam decere videbantur conditionem: Jam enim eram Episcopus, nec infimus; sed in patria Provincia supremus: Spalatensis nimirum, hoc est alias Salonitanus Archiepiscopus, duorum Regnorum Dalmatiæ, & Croatiæ, Primas: tantæ in nostris Provincijs & Ecclesijs existimationis, quantæ (nec erubescam verum fateri) quivis alius. Quod si etiam Romanæ mihi dignitates arrisissent, ad eas quoque mihi aditus semper paruit satis amplus. Mores tamen Romanæ Curiæ, mihi nihil probati, ut illam perpetuo abhorrerem, effecerunt. Et nihilominus Romana sedes, in gravioribus etiam publicis negotijs, mea usa est opera, apud Cæsarem, & Archiduces. Brevia Pontificia, literæ Cæsareæ, & Archiducæ, quas penes me servorem satis testantur. Non exigua quoque mea, apud Serenissimam Remp. Venetam merita, illius mihi, quæ naturalis meus Princeps est, gratiam paratam exhibuerunt. Unde melioris fortunæ beneficium mihi sperare licuit, & expectare; si majoris amplitudinis aviditas me tenuisset. Non ad commoda temporalia, quæ mihi sanè tanta suppetebant, quantâ moderato animo, qualem me semper habuisse, Divinæ gratiæ tribuo, satis superque fuerunt. In hac verò mea loci mutatione, & dignitatum, & opum detrimenta, amplector lubens, quia ut dixi, non quæ mea, sed quæ Jesu Christi sunt, quero. Non igitur humana ulla consilia; non effrænis ulla affectio; non necessitas temporalis; non eventus; non casus ullus acerbus, qui transversos homines solet agere, me ut discederem compulerunt: Sed quid illud fuit, sine furo & fallacijs dicam ingenuè.

Ego sane à puero, in sacris studijs, juxta doctrinam communem Scholasticorum; & juxta placita Romanæ sedis, in socie-

tate Jesu, majori ex parte, sum enutritus. Pro quibus mihi Romanis proprijs placitis, autoritate potius quam ratione, cum vera intellectus captivitate, impressis, atque penitus in animum infixis, mori etiam fui diu paratissimus. Piaculum enim ducebam, circa illa, vel minimam admittere mentis, & cogitationum, nedum assertionis, ambiguitatem: religioneque communi obstrictus, si vel cogitatio adversus illa interdum obreperet, aut sacra lectio dubium suggereret; vim mihi ipsi, ut sit in rebus fidei, semper inferendam putavi; & alio mentem cogitationemque divertebam; ne adversus fidei certa mihi putata dogmata, (pro talibus enim nobis pueris venduntur) vel leve dubium admitterem. Fateor igniculos me perpetuò interni spiritus sensisse; quibus tamen resistebam; acquiescere verò nunquam plenè potui; neque à vehemènti suspitione, quæ me perpetuo, postquam in sacris Theologiæ studijs adolevi, anxium habuit, penitus me liberare. Quam mihi suspitionem augebat, tam exacta, tamque rigorosa; & domestica, & Romana diligentia, qua caveri oculatissime perspiciebam, ne libri Romanæ doctrinæ contrarij, à quoquam nostrum teneantur, vel perlegantur. Vulgo enim eos merito prohiberi censebam; ne vulgares homines, judicio, & discretionè destituti, falsitatis imbibendæ periculis exponantur: Quod verò studiosis, & optimè erga Catholicam fidem affectis, & sana doctrina pollentibus, penitus auferrentur, suspitione rem non carere, ut ratio merito dictat, semper sum arbitratus. Cum præsertim, etiam post peracta plene Theologica studia; post assumptos gradus in Theologia; post promotionem etiam ad Episcopatus, copiam nobis talium librorum fieri, nullo modo, Romana Curia patiatur. Crescebat suspicio, quod magistri ipsi & professores, in tractandis publicè, sive voce, sive scripto controversijs, omnino velint fidem sibi adhiberi; adversariorum dicta, & sententias, illas esse, quas ipsi referunt: auditoribus verò nullo pacto, excommunicationis injecto terrore, ut legant ipsa adversariorum scripta, permittatur: In quibus abscondendis, suppressendis, perden-

dis,

7.
dis, adeo laboratur, ut hoc ipso latere aliquid in illis liceat
aspicari, cui convelendo, doctrina nostra non sufficiat.

Fovebam, à primis mei Clericatus annis, in me innatum
pene desiderium, videndæ unionis omnium Christi Ecclesiarum:
separationem Occidentis ab Oriente, in rebus fidei; Austriab
Aquilone, æquo animo ferre nunquam poteram; cupiebam an-
xiè tot, tantorumque schismatum causam agnoscere; ac perspi-
cere, num posset aliqua exegitari via, omnes Christi Eccle-
sias, ad veram antiquam unionem, componendi; Idque vi-
dendi ardebam desiderio. Dolore interno animi ex tot
dissidijs, inter Christianæ Religionis professores; ex odijs acer-
rimis inter nobilissimas Ecclesias inflammatis; ex tunica Christi
focdè scissa, & lacerata, conceptio excruciebar. Qui me dolor,
& nimia tristitia, mitum in modum conficiebat; & in dies ma-
gis conficit.

Ad regimen tandem Ecclesiæ sum, jam ante viginti annos,
promotus, & factus Episcopus Segniensis; meis Patribus Jesuitis
id satijs agrè ferentibus; quem nimirum, non ociosum, non So-
cietati ipsorum inutilem, & agnoscebant, & experiebantur (quod
ipsum quoque non plurimi facio; humana enim omnis existima-
tio, ut debet, à me contemnitur; nisi illa ad Divina obsequia a-
liquid valeat (me, inquam, utilem experiebantur; in medio e-
nim ipso probationis tempore, me adolescentem adhuc, ad hu-
maniores literas, in publicis Gymnasijs Veronæ profitendas, ad-
hibuerunt. Antequam presbyter fierem, in Mathematicarum
Disciplinarum Cathedra publica, me Patavij, non sine magno
Auditorum concursu, collocarunt. Brixiz me Rhetoricis pri-
mum; deinde Logices; Philosophiæque, in Scholis publicis,
constituerunt professorem. In templis verò, diebus festis, ut
sacras haberem conciones, non raro voluerunt. Privata quo-
que, & non levia, mihi negotia peragenda, sæpius injunxerunt:
In reliquisque Societatis ministerijs, me impigrum socium sem-
per habuerunt. Quidni ergo meam, ad Episcopatum prove-
ntionem, agrè ferrent? Quæ mihi fuit prima occasio ex subtili-
bus

8.
bus, & ut ita dicam, aëreis, Scholasticorum disputationibus, ad
terram descendendi; & studia ipsa in actum practicum, curæ spi-
ritualis animarum, & Ecclesiæ, reducendi. Et quoniam pro-
prium jam meum munus Episcopale concionandi agnoscebam,
Sermonarios. Quadragesimaliumque libros, de more, arripui
evolventos: Sed illi mihi brevi nauseam, stomachumque mo-
verunt. Vidi enim, & facile, turpem Scripturarum abusum,
dum ad sensus vanos, inutiles ac impertinentes, immo etiam,
perniciosos, detorquentur: Vidi exempla aut falsa & conficta;
aut saltem apocrypha & ridicula proponi; Vidi miserabiliter
populum deludi; inventaque Avaritiæ & Ambitionis, pro san-
ctis fidei dogmatibus, non sine superstitionibus, obrudi, & in-
culcari; exhorruique: ac inde, omissis turbidis rivulis, ad sancto-
rum Patrum fontes, mihi omnino statui accedendum; quorum
lectione pro concionibus; & sacrorum canonum meditatione,
pro regimine, cœpi delectari.

Hinc novæ mihi cujusdam lucis radij identidem, nolenti
adhuc & repugnanti, illuxerant. Observabam hinc in theoreticis
dicta Patrum, valde communi doctrinæ, qua imbutus in Scho-
lis fueram, in multis adversantia; & ea vel prætermissa à meis
magistris; vel non fideliter adducta; vel non sufficienter, aut
etiam perperam explicata, animadvertēbam: inde Ecclesiasticæ
Disciplinæ, regiminiſque spiritualis nostrorum temporum nor-
mam, & praxim, plurimum à veteri diffidentem, non sine admi-
ratione, intuebar. Unde meæ jam dictæ suspiciones, non levi-
bus sunt auctæ incrementis: neque nos satis bona fide, doctri-
nam, & negotia Christi, ac Sanctæ Ecclesiæ tractare, quodam-
modo eminus, perspiciebam; qui ingeniosis potius humanæ
speculationis, & Philosophicis ratiocinationibus; quàm Divinæ
scripturæ exactius discussæ, & explicatæ, dictis (cujus summa
apud nos ignoratio) nostram instruimus Theologiam.

Ab Episcopatu, ad Archiepiscopatum sum evehctus. Ea mihi
nova & vrgentior occasio suborta, studia mea innovandi; ac in-
dignis ferventius, & exactius, laborandi. Ubi enim Suffraganeo-
rum

rum meæ Provinciæ Episcoporum molestiæ; sed multo magis
Romanæ Curie nimia potentia, jura mea Metropolitana per-
turbantis, me pulsare cœperunt; omnium Ecclesiasticorum gra-
dum, potestatum, munerum, officiorum, & dignitatum, ac
præsertim Papatus, mihi fuit radix indaganda, penitusque co-
gnoscenda. Accessit paulò post Venetum interdictum; Roma-
ni libelli, nos Venetæ totius ditionis Episcopos, ut pecudes, ru-
des imperitos, & malæ conscientiæ homines, deprimere, vexa-
re, ac proscindere non destiterunt. Hinc ad nostras pensicien-
das defensiones; veritatemque in ipsa causâ Venetâ cognoscen-
dam, novi & ardentioris studij, mihi novæ sunt data occasio-
nes. Sacri antiqui Canones, Concilia orthodoxa, Patrum dis-
ciplina, Ecclesiastica prisca consuetudo, fuerunt mihi etiam at-
que etiam pervolutanda. Quid plura? Inveni plenissimè in his
foliis, quicquid quærebam, & multo amplius etiam quam quæ-
rebam. Jam verò, apertioribus oculis, facile fuit observare,
doctrinam illarum Ecclesiarum, quas plurimas Roma sibi excitat
adversarias, & à nobis acriter reprehenduntur, à nostrisq; Theo-
logis impugnantur; à vera prisca Ecclesiæ purâ doctrina, vel nihil,
vel parum admodum aberrare: eamque, non quod re vera hæ-
retica sit, aut falsa; sed quia sensui, corruptisque Curie Roma-
næ moribus, ipsiusque humanis consilijs & inventis, jam plenè
factæ temporalis, adversatur; Romæ, & apud nos, horreri potius
& repelli, quam legitime impugnari. Vidi jam apertissime, pe-
nitiusque perspexi, Romæ, absq; ullo legitimo fundamento, i-
mo per summam vim, innumeros fidei articulos novos quoti-
die cudi, & nobis obrudi; in ijs, quæ non modo ad fidem Di-
vinam nihil pertinent, sed etiam manifestam in se continent fal-
sitate. Quos neque à quoquam discuti, neque in debitam
Ecclesiæ consultationem venire, illa patitur: sed ad necem illos
persequitur, qui vel mutire contra illos audiant. Consilia sa-
cra jamdiu ipsa compressit; ac proinde sanctæ Christi Ecclesiæ o-
culos eruit; ut, Samsonis instar, cœca reddita, viribusq; proprijs
destituta, captiva, vilisque effecta, infelix gemat. Fuit aliquan-
do

ad articulus fidei, Universalem Ecclesiam per totum Mundum
diffusam, esse Ecclesiam illam Christi Catholicam, cui Christus
ipse perpetuam promisit assistentiam: quam Paulus columnam
vocat, & firmamentum veritatis: Nunc articulum hunc fidei;
nostri Romani contraxerunt; ut jam Catholica Ecclesia, ipsa Ro-
mana Curia intelligatur; atque in ea sola, imo in solo Papa, to-
tum Christi Spiritum residere, firma fide credendum proponatur:
Et quicquid in honorem Universalis Christi Ecclesiae, olim di-
ctum sit, id totum ad solam Curiam Romanam, per summam
vim, & injuriam Ecclesiae, petrahatur; & ad fidei articulos Ro-
mae reducantur plurima, quorum nullam à Christo habuimus
unquam institutionem: quibusq; insuper animarum fidelium misera-
biliter decipiuntur; ac consequenter caeci, simul cum suis caecis
ductoribus, in barathrum perditionis ruunt, & praecipitantur.
Atque haec, inter caetera, jandiu me summa afficiunt molestia,
doloremque in animo meo excitant incredibilem.

Innumerabiles verò has Romanae Curiae novitates, perni-
ciosissimosque errores, quibus & clades animarum exercetur, &
disciplinae Ecclesiasticae vigor frangitur, & fidei propagatio, ac per-
purgatio, impeditur; & scandala innumera in Ecclesiam inve-
hantur; & pax civilis Christianorum turbatur; bellaque inter i-
psos cientur; & Regna subvertuntur; & schismata horrenda fiunt
Ecclesiarum; & mala gravissima oriuntur; Quae omnia jam ex-
actius observavi, nunc singillatim commemorare praetermitto;
quia haec omnia in meo opere de Republica Ecclesiastica plenè
persequor: quod jandiu praeparatum habeo; statimque illud ty-
pis dabo, & calcographo, qui mihi in hoc itinere primus in
Germania commodus occurrerit, imprimendum consignabo.
Decem ego libris, totum hoc de Republica Ecclesiastica opus
complector. In quorum primo, formam hujus Reipub: inqui-
ro; statuoque Ecclesiam sub Christo ad perfectissimam Mo-
narchiam pertinere: in terris tamen Christi Ministros, à Monar-
chia terrena alienissimos, ipsa Christi institutione, Aristocraticè,
non sine aliqua Democratiae admixtione, Ecclesiam ipsam guber-

nae

nare: & consequenter Petri Primatum, seu Papatum, ostendo,
 cum Evangelio, & Christi institutione plurimum pugnare. In
 secundo, Ecclesiasticæ Reip. Rectores, & Ministros considero:
 quinam sint, & quomodo sanctis Apostolis detur successio; &
 quæ sit Episcoporum institutio; & quomodo differant à Presby-
 teris; & qui sint Ministri inferiores; & quid Sacer ordo in hæc
 Repub. efficiat. In tertio, explico Hierarchiam, quæ inter E-
 piscopos, & hujus Reipub. Rectores, invenitur: doceoque, jure
 Divino, inter Episcopos, nullam esse prælationem, nullam sub-
 jectionem; sed solo jure Ecclesiastico locorum gradus, inter E-
 piscopos, distingui: & consequenter ago de Episcoporum electio-
 ne, confirmatione, consecratione, seu ordinatione: de Metro-
 politanorum, & Primatum ac Patriarcharum juribus. In quar-
 to, Romanæ Ecclesiæ disceptio privilegio, ostendoque, eam neque
 in se, neque in suo Episcopo, neque in suo Clero, ullam habu-
 isse à Christo, supra ceteras, præminentiam: sed si quam habuit,
 vel habet, eam ex humanis præsidij ipsam accepisse. In
 quinto, propriam Ecclesiæ potestatem indagandam suscipio, ac
 probo, eam esse merè spiritualemente jurisdictionemque omnem,
 ab Ecclesia procul reijcio; & consequenter de Sacramentorum
 vi, & operatione, differo; pariter de Censuris. In sexto, Lai-
 cam potestatem cum Ecclesiastica comparo; ut pateat inter Ec-
 clesiasticam, & temporalem Rempub. distinctio: Principesque
 temporales Christianos, multa posse in Ecclesia docere; Ecclesi-
 am verò nihil posse in temporalibus, maximè erga Reges. Ago
 itaque de Christi Regno temporali; de potestate Laica, unde sit,
 & quàm late pateat; de immunitatibus Ecclesiarum & Eccle-
 siasticorum; de Investituris; de Sicula Monarchia: & similibus.
 In septimo, internam Reip. Ecclesiasticæ per fidem directionem,
 contemplan; regulamque veram fidei inquiri; & ita disputo de
 Verbo Dei, de Ecclesiæ & Papæ in hoc autoritate; de Concilijs;
 de Hæresi; de Schismate; & similibus. In octavo, externum Ec-
 clesiæ regimen per leges, Canones, & judicia, considero; Ago
 itaque de obligatione Canonum, de dispensatione, de præceptis

juniorum, precum; & similibus. In nono, ad temporalia bona Ecclesie accedo; pluribusque explico, quam parca esse debeat ministrorum Ecclesie sustentatio; unde illa accipitur; & quomodo bona Ecclesie administrantur. Ago itaque de decimis; de beneficijs; de dominio in bona Ecclesie, de usu, & abusu reddituum Ecclesiasticorum; de pensionibus & commendis, & de Clericorum testamentis. In decimo & ultimo, libertatem Ecclesiasticam explicandam suscipio; ut videamus, quomodo hæc Respub. libera sit; & consequenter ago de privilegijs, & privilegiatis; de abusu privilegiorum; de exemptionibus, & exemptis, de Monachorum subjectione, & similibus. Hic fuit meorum studiorum fructus. Dum enim occasionebus jam dictis, sacra Biblia, Patres orthodoxos, sacratissimos Canones, Conciliorum volumina, avide legebam, apertis jam oculis, zelo veritatis, & mihi ipsi & alijs explicandæ, incensus, non potui non scribere quæ observabam. Atque hæc mea multiplex scriptio, opus peperit quod recenseo. Vidi itaque, planeque perspexi, nos in nostris Ecclesijs, sive doctrinam, sive disciplinam spectes, à recto tramite plurimum deviare.

Quid ergo facerem amplius, in medio nationis pravæ atque perversæ? Si meam Ecclesiam regere, ut par erat, juxta veterem Catholicæ Ecclesie disciplinam; si doctrinam veram Catholicam & docere, & exercere voluissim, gravissimas in caput meum procellas Romanas, foedissimasque tempestates, accelerassem: contra quem jandiu odium conceptum Romæ fovebatur; quæ meos in scribendo adversus ipsius sensa, labores, jam suboluerat; nam & per Nuntium Apostolicum, Venetijs commorantem, non semel monitus hæc de re, & correptus fui. Satius ergo fuit pennas columbæ assumere, & avolare, elongari, fugereque ad solitudines, ubi expectare possim eum qui saluum me faciat à pusillanimitate spiritus, & tempestate; quam me cœcum voluntarium, cum cœcis, in interitum, cœcos ducere. Quid sunt jam Episcopi sub Romano Potentatu? In tempora-

secu-

seculari, Magnates sunt, conspicui sunt, Principes sunt, sed Episcopi, nisi æquivoce, nequaquam sunt. Reliquorum verò Episcoporum, Episcopalis administratio tota periit; regimen enim omnium Ecclesiarum, totum est Romam redactum: ipsi verò Episcopi, sunt Domini Papæ vix Vicarij; & administri; viles, contemptibiles, oppressi, conculcati; subjecti miserabiliter, non soli Papæ, sed Cardinalibus, totque Congregationibus contra illos Romæ institutis; Legatis à Latere; Nuntijs Apostolicis; Inquisitoribus; Visitoribus; ac demum Regularium innumeris ordinibus, eorumque fratribus; qui jam suis Apostolicis privilegijs, non æquantur modo Episcopis, sed eos etiam superant, impediuntque in regendo, ac eorum absorbent potestatem. Ecclesia, sub Romano Pontifice, non est amplius Ecclesia; sed Respub. quædam humana, sub Papæ Monarchia tota temporali: Vineæ est, ad solum Noë inebriandum: Grex est, quem Pastor emungat ad sanguinem, tondeat, immo radat, immo excoriet, & mædet. Cur igitur non fugiam, ne mala ista videam amplius, neve etiam eorum sim cooperator, & particeps? Canem me Christus in suo grege posuit; mutus esse amplius non debeo, sicut muti sunt omnes Episcopi sub Romano: qui hinc spe allesti, inde metu territi silent; potiusque assentando, simul cum Duce, ad præcipitium properant. Quoniam verò Obsequium amicos, Veritas odium parit; cum Veritatem deserere neque possim, neque debeam; odium propinquum mihi omnino fugiendum fuit; odijque effectus jam ordinarij, venena, & pugiones, fuerunt evitandi. Eò enim nostris temporibus redactares est, ut Ecclesiasticæ controversiæ, non Theologis amplius; non Cencilijs; sed tortoribus, sed carnificibus, sed sicarijs, sed sanguinarijs, sed parricidis, defendendæ Romæ, aut Roma, committantur.

Hæc mihi, etsi fugam semper suaserint vehementissime, nihilominus tamen, ancillam quoque Agar, cum suo Ismaele, mihi molestam, diu sum expertus, fateor: Carnem videlicet adversus spiritum sapius audivi, his vocibus insurgentem: Quo

tandem perges? Dignitatem sub Romano Pontifice satis amplam, & comoda non contempnda, cum spe, si vis, aliorum, es assecutus. Hæc jam possides, hæc certa sunt; quid alibi futurum sit, nescis. Itane & patriam, & cognatos, & affines, & amicos deseris, ad eos nunquam amplius rediturus? Cur te innumeris alijs Episcopis sapientiolem facis? Illi omnes ferunt omnia, tolerant omnia, excusant omnia; cur tu quoque non fers, non toleras, non excusas? Tunc solus ex innumerabilibus sapis, & alij omnes desipiunt? An nescis te statim, non absque ingentibus convicijs, Romæ primum, deinde passim, Hæretici turpi infamia notatum iri? Hæc & similia, mea mihi Agar, subinde, in aures insufurrabat, non sine interno gravi inter ipsam, ac meum internum spiritum, victamque jam conscientiam, conflictu: Sed Divinus spiritus vehementiori impulsu, tandem me ulterius moras neccere non permisit; ac veluti Abramum, voce illa efficaci, ad se vocavit, dicens: Egrede de terra tua, & de cognatione tua, & de domo patris tui; & veni in terram, quam monstrabo tibi: fecitque ut celeberrimum illud Sapientum dictum, SEQUERE DEUM, re ipsa exequeret; quemadmodum illud ipsum, juxta sancti Ambrosij, libro I. de Abraham cap. 2. considerationem, optimus Abram, facto prævenit. Quod ipsius factum, mihi admirabili quadam ratione animos addidit, & robor; dum cerno, Deum promptæ Abrami obedientiæ, illud in primis remunerationis contulisse; ut ab eo, dedecus atque infamiam longe propulsalet; Saræ enim uxoris pulcherrimæ pudicitiam, in manibus Tyranni periclitantem, à contumelia liberalet. Sed & Ambrosius me hinc plurimum consolatur dum ait; Itaque quoniam propter Deum Abram contempsit omnia, recepit à Deo multiplicata omnia: Sed primam Deus pudicitia tribuit remunerationem, quam gratam sciebat conjugij. Illud quoque præclare idem addit Ambrosius: Quid is qui Deum sequitur, tutus semper est: ideoque Deum, inquit, præferre debemus omnibus: nec patriæ contuitu, nec parentum, filiorumque gratiâ, nec uxoris contemplatione, revocari debemus, ab execu-

executione præceptorum cœlestium, quia Deus nobis omnia illa largitur, & potens est servare quæ donat. Hac me quoque plurimum confidere faciunt, fore ut in primam meam, etsi tardioris sequelæ, remunerationem, Deus famæ, existimationique meæ, ante omnia consultum esse velit; ne illa, cujuscunque tandem formæ sit, & pulchritudinis, in manibus quoque Barbarorum, dedecus ullum patiatur: sed illæsa, ac incontaminata, ad aliorum præsertim ædificationem, & scandali evitacionem, conservetur. Qua ego confidentia animatus, vocationeque permotus, ac periculis monitus, fugam hanc arripui jam promissimè.

Charitas tamen Christi super omnia urget me. Vilis essem & abjecti animi, si ad quietem solam fugerem, ut postposito legitimo certamine, otio alicubi torpeam, & marcescam. De Christi causa agitur; ea me ad se vocat. Audio vocem illam, in auribus mihi perpetuo intonantem: CLAMA: monentemque, quo clamor meus cum illorum clamoribus conjunctus, quorum non sunt incurvata genua ante Baal, melius exaudiat; ut super montem excelsum ascendam, ad evangelizandum Syon. Eam vocem sequor, in tutum aliquem locum ascendo, ubi veritas ipsa Catholica, liberum jam extulerit caput; unde, pro muneris mei debito, eandem veritatem, quantum in me est pandam, schismatumque extinguendorum, & unitatis Ecclesiasticæ resarciendæ, vias aperiam, & demonstrerem. Clamores meos brevi audiet Ecclesia: loquar ad cor Hierusalem; & advocabo eam. Nec enim muneri meo deesse possum: Episcopus sum in Ecclesia Christi: Episcopo porro cuique ita tradita est Ecclesia sua particularis, ut tamen noverit, Ecclesiam quoque Universalem, ubi opus sit, sibi esse à Christo commendatam. Nobis omnibus Episcopis à Paulo dicitur: Attendite vobis, & universo gregi, in quo vos Spiritus Sanctus posuit Episcopos, regere Ecclesiam Dei, quam acquisivit sanguine suo. Eleutherij nomine, antiquissimi Pontificis Romani, ad Episcopos illa verba circumferantur; Hujus rei gratia, Universalis vobis à Christi-

a Christo Jesu, commissa est Ecclesia, ut pro omnibus laboretis,
 & cunctis opem ferre non negligatis: Et Cyprianus, Epistola
 17. libri 11. se pariter cum Stephano Episcopo Romano, guber-
 nandæ Ecclesiæ libram tenere, asserit, illudque addit: Copio-
 sum corpus est Sacerdotum, concordæ mutæ glutine, atque
 unitatis vinculo copulatum: Ut si quis ex collegio nostro hæ-
 resim facere, & gregem Christi lacerare, & vastare tentaverit,
 subveniant cæteri. Sic factò ipso Cyprianus idem Ecclesijs la-
 borantibus, extra Africam quoque constitutis, imò vel ipsi Ro-
 manæ, non semel occurrit; ut in meo opere de Repub. Ecclesia-
 stica lib. 11. & 111. pluribus explico. Ita Polycarpus, Iræneus,
 Osius Cordubensis, Athanasius, Basilus, duo Eusebij, Samolate-
 nus & Vercellensis, Lucifer Carallitanus, Hilarius Pictaviensis,
 Theophilus & Cyrillus Alexandrini, Aurelius Carthaginensis, &
 plurimi alij, Ecclesiæ Universalis necessitatibus, ex proprio ipso-
 rum Episcopali officio, ut subvenirent, plurimum laborarunt:
 relictaque interim, ac benè instructa, & commendata propria
 Ecclesia; ad alias afflictas & laborantes, se, propria autoritate,
 contulerunt. A meo itaque munere alienum non est, imò
 mei muneris maxime est proprium, ut Romanæ Curix, sectam
 separatam facienti, & gregem Christi laceranti, & vastanti,
 pro mea virili, ut monet Cyprianus, non accessu quidem ad
 eam, quia tutus non est, sed recessu corporali ab ea, subueni-
 am. Meam equidem Ecclesiam Spalatensem retinuissem li-
 bentissime; sicut Osius, Basilus, Eusebij, Hilarius, & alij à me
 modo nominati, suas retinuerunt, & ad eas, peracto publico
 Universalis Ecclesiæ negotio, sunt reversi: sed quia illa sub Pa-
 pæ jugo, cum reliquis, gemit; qui Reformationem odit, & fugit,
 totisque suis, & Principum ei adhærentium viribus; eam im-
 pedit; habetque in eos qui Reformationi insistant, vitæ & necis
 potestatem, nullumque vivum esse patitur; propterea necessa-
 rio mihi fuit ipsa mea Ecclesia penitus deserenda: ut ipse, dis-
 ruptis his quoque vinculis, jam penitus factus liber, promptior
 sim ad veritatis præconium celebrandam; tutiusque possim rui-
 nas

mas sanctæ Ecclesiæ, quas à Romana Curia patitur, deplorare.
 Tremenda quidem est Regis terreni Majestas, qui, ut Ter-
 tullianus loquitur, post Deum secundus est, & solo Deo mi-
 nor; & super quem, ut ait Optatus Milevitanus, non est nisi so-
 lus Deus: propterea, cum aliquando Rex David, de adulterio,
 & homicidio, esset objurgandus; non summus Pontifex; non
 alius aut Sacerdos, aut Levita; non quispiam aut amicus, aut fa-
 miliaris, id muneris ausus est assumere: sed Deus ipse, suos
 proprios ac peculiare ad hoc adhibuit nuncios; Nathanque
 Prophetam ad Regem increpandum destinavit. Cum Roma-
 no verò Pontifice, universam Ecclesiam nunc maxime turbante,
 scandalizante, expilante, opprimente, agere non est Prophe-
 tarum: non est expectandum, ut Deus ad hoc singulares excitet
 Prophetas, & destinè nuncios peculiare. Non est nostri Ro-
 mani Papæ, non est tanta Majestas; ut terrere debeat: ficta est
 illa temporalis & fastuosa Majestas; usurpata est; nulla est: fra-
 ter noster ille est, collega est, & coëpiscopus nobiscum; ac in ope-
 re & labore comminister. Frater verò qui adjuvatur à fratre,
 ut est in Proverbijis Salomonis quasi Civitas firma. Quid
 stertimus? quid dormimus? Frater perit & secum Ecclesias in-
 perditionem trahit; Et nos ipsius fratres contemnimus, nec oc-
 currimus? Taceant omnes; quiescant omnes; contemnant o-
 mnes; Ego catellus profecto omnium minimus, qualicumque la-
 tratu, excitabo saltem forlasse acres molossos dormientes, à Pa-
 patu mira arte sopitos, qui lupum arceant, & ovile Christi, ut
 par est, pro suo munere tueantur. Non meis utar vocibus in-
 bonis canibus expergefaciendis; utar Dei vocibus; clamores
 sanctorum Patrum, ac Conciliorum, sanctæque Catholice Ec-
 clesiæ, ingeminabo. Decem de Republica Ecclesiastica, quos
 ut monui, statim edam libris, illud maximè conor, ut Romani
 errores detegantur: veritas & sanitas Catholice & doctrinæ, &
 disciplinæ, aperiantur: Ecclesiæ plurimæ, à nostra Romana abje-
 ctæ, & repudiatæ, in Catholico sensu retineantur: Unionis o-
 mnium Christi Ecclesiarum via, nutu, & digito, si non demon-
 stre.

stretur, saltem indicetur; si quo modo fieri possit, ut unum dicamus omnes, unum sentiamus, & schismata comprimantur: Principibusque Christianis ansa eripjatur, oppressionem inter se meditandi; & sub obtentu Religionis, ac fidei; publicam populi Christiani pacem, & tranquillitatem, bellis importunis, ac verè impijs, perturbandi. Sed potius eò vires suas dirigant, ut Ecclesiæ Christi, sub jugo tyrannorum, vere infidelium gementes, in libertatem pristinam vindicentur.

Professionem hanc meam, sive etiam ex Babylone exitum, aut fugam, omni schismatis suspicione carere volo. Fugio enim errores, fugio abusus, fugio ne particeps sim delictorum ejus, & de plagis ejus accipiam: A charitate tamen quam debeo Ecclesiæ sanctæ Catholicæ, singulisque eidem communicantibus, me nunquam separo: sed quantum in me est, cum omnibus, quamdiu in essentialibus nostræ fidei articulis, & Symbolis, antiquæ Christi Ecclesiæ convenimus, perpetuo communicare sum paratus: si tamen novos articulos, sive sacræ Scripturæ aperte contrarios; sive à Symbolis prædictis alienos, ijsque repugnantes, simul omnes detestemur & abominemur: Alios vero in se indifferentes, in Ecclesia nunquam sufficienter discussos, stabilitos, & definitos, pro articulis fidei, nisi prius ad plenum definiantur, aut jam sufficienter definiti esse ostendantur, nequaquam admittamus: Sed neque eos ut hæreticos, nisi prius ab Ecclesia sufficienter condemnatus esse nobis constiterit, aut condemnentur, condemnemus. Relinquatur itaque, in indifferentibus, libera cuicunque Ecclesiæ facultas opinandi & operandi, & unaquæque abundet in sensu suo, donec ipsa Ecclesia, Spiritu Christi instructa, & recta, controversijs finem imponat; verasque paleas separet à veris granis.

Interim verò celeberrimum celeberrimi dictum teneamus Cypriani, quo in Concilio Carthagenensi usus est: Neminem, inquit, judicantes, aut à jure communionis aliquem, si diversum senserit, amoventes. Neque enim quisquam nostrum Episcopum se esse Episcoporum constituit, aut tyrannico terrore, ad obse-

obsequendi necessitatem, collegas suos adegit: Quando habet
 omnis Episcopus pro licentia libertatis, & potestatis suæ, arbi-
 trium proprium; tanquam judicari ab alio non possit: cum nec
 ipse possit alterum judicare: sed expectemus universi iudicium,
 Domini nostri Jesu Christi; qui unus, & solus, habet potestatem,
 & præponendi nos in Ecclesiæ suæ gubernatione: & de actu no-
 stro judicandi. A Romana itaque, imo ab universa ferme Ec-
 clesia, circa Baptismum hæreticorum, tunc Cyprianus dissentie-
 bat, & propria firmatus opinione; Stephanum Romanum sibi a-
 criter in hoc resistentem, cæterosque fere omnes, in aperto erro-
 re versari existimabat, nihilominus tamen vinculum inter ipsos
 unionis, & charitatis Ecclesiasticæ, abrupti nunquam est passus,
 ne schisma, quod est pestis perniciosa Ecclesiarum, inter eos ex-
 surgeret. Atque in hoc plurima cum sua laude, Stephani non
 omnino discretum zelum, Cyprianus superavit. Dum enim Ste-
 phanus suis excommunicationibus in malum schismatis ruebat,
 Cyprianus sua patientia & charitate, eximiaque prudentia, sepa-
 rationem evitavit. Et in hoc Cyprianum sæpè S. Augustinus
 plurimum laudavit, proposuitque actiones Cypriani, tanquam
 formam, regulam & exemplar toti Ecclesiæ, ad imitandum.

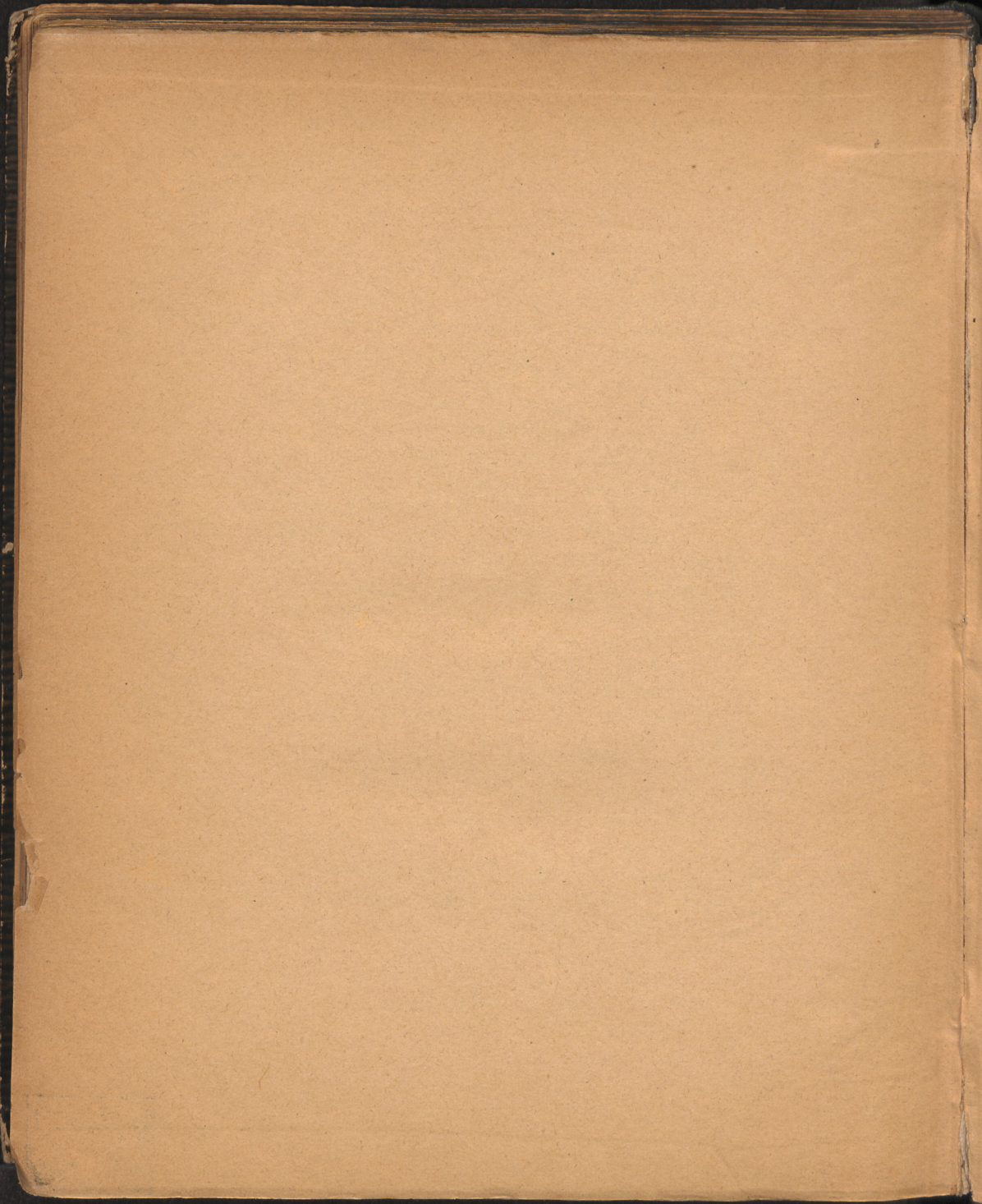
Ac inter cætera, dum factum Cypriani, & cum Stephano
 certamen, considerat Augustinus, in suo quinto de Baptismo
 contra Donatistas lib. cap. xxv. ait: Vicit tamen pax Christi in-
 cordibus eorum, ut in tali discrepatione, nullum inter eos ma-
 lum schismatis oriretur. Illud itaque Cyprianus tanquam cer-
 tum habebat, Stephanum vehementer errare, dum hæreticos ad
 Catholicam revertentes, absq; novo baptismo reciperet: Et ni-
 hilominus maluit, non modo cum ipso Stephano, ab eo longe
 diversa sentiente, & operante; sed etiam cum illis, quos impuros
 omnino censebat communicare; ex eo tantum, quod illi à Ste-
 phano in communionem reciperentur; quam schismate Ecce-
 sias scindere. Et hoc S. Augustinus Donatistis exemplum ad
 imitandum proponit; proponit & nobis.

Imitemur itaq; Pater Beatissime, vosq; Patres, fratresq;,
 C 2 & col-

& collega sanctissimi, Cyprianum; Augustino obsequamur; ut ante omnia, schismata auferantur: Cyprianus enim, ut observat Augustinus; sanctis charitatis visceribus largissime præditus, in unitate eis manendum putavit, qui diversa sentirent. Sentiamus & nos inter nos diversa, quousque plene definiantur, quæ plene nondum sunt definita: sed interim tamen in unitate maneamus. Nam etsi aliquid aliter sapitis, ut monet Apostolus, & hoc vobis Deus revelabit. Nolite majora quam sunt schismata efficere: Cavete & vos, ne cum Stephano, excommunicationibus importunis, charitatem abrupte tentetis: ne hujusmodi discrepationibus, ullum inter nos, quod præcavebat sanctus Augustinus, malum schismatis oriatur. Pacem & charitatem omnibus Christi Ecclesijs, per essentialia fidei Symbola Christum profitentibus, restituite. Longe gravius in Ecclesia malum esse schisma, quam hæresim, pro certo habetote. Communionem vestram, salvis opinionibus, pulsas tamen falsitates, promptam omnibus exhibete. Veritatis disquisitionem, legitimis & consuetis Ecclesiæ sanctæ modis, liberè faciendam, relinquite. Sic enim Christi gratia opitulante, qui se sincere quærentibus denegare non solet, brevi futurum spero, ut plena pax & concordia, adeoque necessaria sanctarum Ecclesiarum unio, consequatur: ut idem sapiamus, & in eadem permaneamus regula. Accendamus inter nos faces, non odij, nec simultatum; sed Religiosæ Catholicæque instructionis: Lucerna pedibus nostris sit Verbum Dei: Sanctorum antecessorum nostrorum, qui singulare in Ecclesia Christi lumen fuerunt, premamus vestigia: Luce, veritatis Evangelicæ, absque firma obstinatione, tenebras errorum & falsitatum disijciamus: A novitatibus, quæ antiquam sanctæ Ecclesiæ doctrinam, & disciplinam, pene extinxerunt, recedamus, ut Ecclesia Christi in terris unica sit, concordie perfectæ glutine copulata: In qua omnes unanimes, uno ore, honorificemus Deum, & Patrem Domini nostri Jesu Christi. Amen.

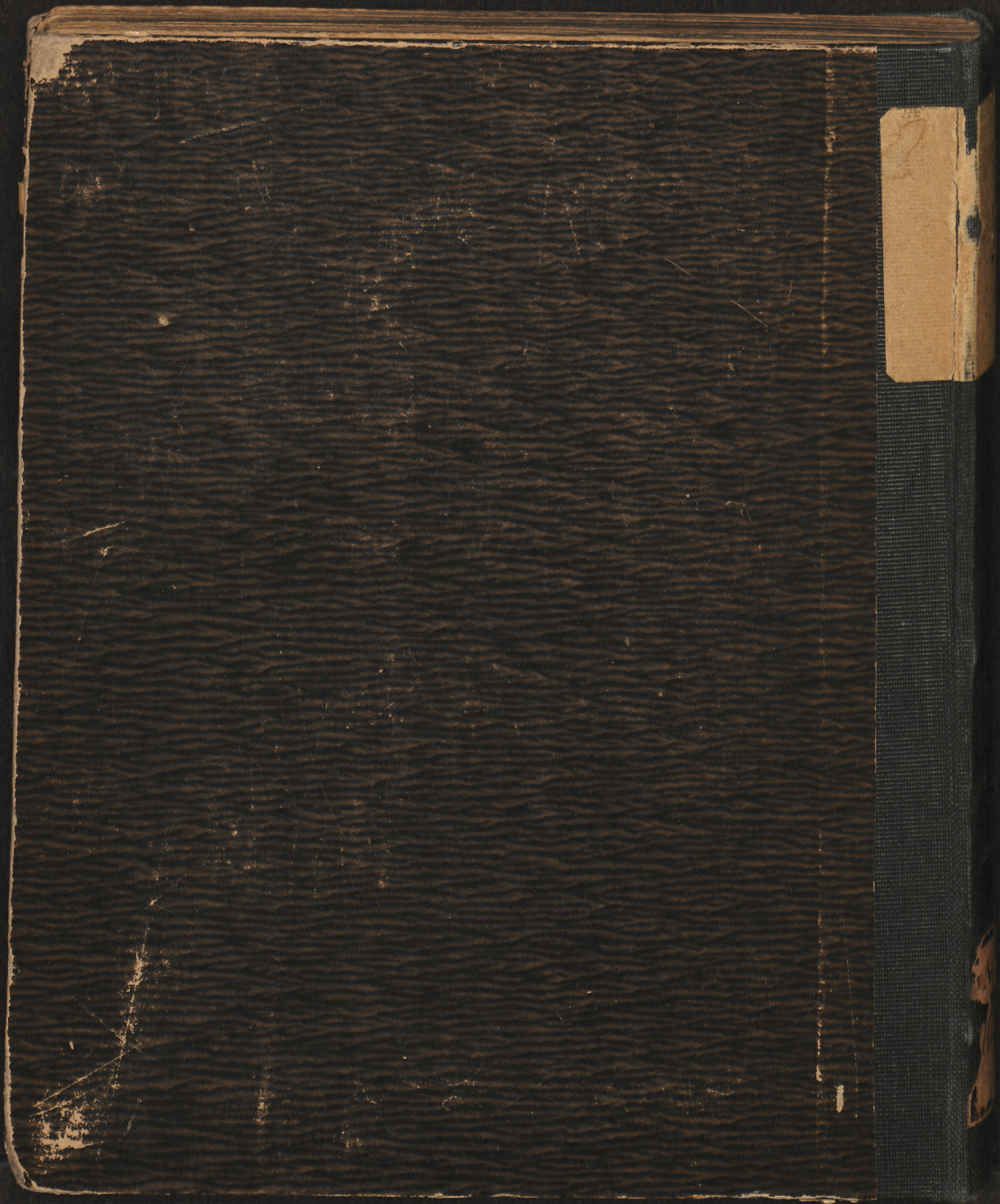
D. M. L.

Pestis eram Vivens, moriens ero mors tua P A P A.

27. 8. 58

Gebunden
von
L. A. GARBE
Rostock
Breite-Str. 25.

ut transformationes in lupos vel similes effectus producant
lib. divinor II.

Unum nota, scilicet: Quæ divina vi præter naturæ
gicis lufibus toto genere sunt separanda, Item, Quæ miraculo fi
surre modum non sunt iudicanda. Confer Jac. Marr. ex. meta

Tandem statuis cum Bierm. th. 41. de λυκαν
libus μαεμορφωδες tam multum celebratis, dominari in
sevitiam Diaboli, qui impios quidem omnes ad dissolutam
quorum animos per vim tenet (inprimis quos beneficio, poti
rationis mutue sibi familiariter devinxit) eos ad facinora
sed & beluino appetitu terriora impellit. Talem immutari
Sarmatiæ provinciis (de quibus magna λυκανθηρωπιων
vare licet, non figuram aut formam sed appetitum humanum
fer huc Arist. 7. Eth. c. 1. & 6. Item sententiam quorum
qui λυκανθηρωπιων habent loco alicujus affectionis, eamq;
depravate phantasiæ seu imaginationis, cuius rei exempla
Lemnius in lib. de humoribus.

Reliqua, quæ de magicis rerum conversionibus circumse
quam visa esse, aut si qua visa sunt, non rem videndam sed o
scino fuisse oblesum; aut si inviolatus perstiterit oculus, rem
fuisse subductam, aliamq; illius in locum substitutam plane as

Nam (ut hoc breviter saltem ex Vairo lib. de fascit
Dæmon mille artifex, divinâ potissimum si gaudeat permis
neri egregiè imponere, vel 1. sensuum vires obnubilando, n
suum objectum est, pertringant, vel 2. objectum ipsum occ
aliud ostendendo, vel 3. oculorum humores corrumpendo,
pian, quam est, vel 4. aerem intermedium condensando, is
gestit exhibere, assimilando, Exempla ubiq; sunt obvia.
August. de civ. Dei l. 18. c. 18. Luth. in expof. Decal. t
l. 3. c. 10. l. 4. c. 22. seq. Godelm. l. 2. c. 3. p. 24. Horst.
quæst. 9. Casman part. 2. angel. p. 531. Egregium aute
plum vide apud Georg. Sabinum. l. 7. metam Ovid.

Questio VIII.

An Dæmones verè cum Magis congregiantur
num veram queant procreare soboles

Et hoc persuasum est multis. Patent enim Maga

B 3

